
Dr. Figen Gürsoy

1962, Manisa, Akhisar doğumlu. İzmir Kız Lisesi, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, AÖF Sosyoloji, AÖF Kültürel Miras Mezunlu.

Pratisyen hekim olarak sürdürdüğü kamu hizmetinde 20. yılını doldurduğu gün 2006 yılında emekli oldu. O tarihten bugüne 18 yıldır tutkuyla bağlı olduğu minyatür resim eğitimi ve üretimini sürdürmekte.

2013 yılında “İstanbul / Yedi Tepeli Şehir / Silüete Saygı” adlı çalışması Kültür Bakanlığı Türk Süsleme Sanatları Yarışmasında birincilik ödülü aldı.

Unesco’nun İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Miras Listesine Türk Minyatür Resim Sanatının alınmasıyla, 2021 yılında Kültür Bakanlığı tarafından Türk Minyatür Sanatının Kültürel Miras Taşıyıcısı olarak “Sanatçı” kimliğini aldı.

Yurt içinde ve dışında 120 kişisel ve karma sergiye katıldı.

İzmir Büyükşehir Belediyesi Yayınları 31 · Sergi Kataloğu

İnsan Dünyadır - Minyatürlerle Yaşar Kemal'in Bütün Kitapları

Hazırlayan: Figen Gürsoy

İzmir Büyükşehir Belediyesi Yayınları

Genel Yayın Yönetmeni

Raşit Çavaş

Kurumsal Kitap Tasarımı

Ömer Durmaz

Kapak Tasarımı

Selin Öztekin

Grafik Uygulama

Aynur Bal

Dario Moreno Sokak, 15

Konak – İzmir

izbbyayinlari@izelman.com.tr

Yayıncı Sertifika No: 47904

© İzmir Büyükşehir Belediyesi Yayınları / **İzelman AŞ**

Baskı ve Cilt: Anadolu Basım Yayın Matbaacılık Makina Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.

Tuna Mah. 5501 Sok. No: 6/A Çamdibi/ Bornova/İzmir

Tel: 0232 4333355

Sertifika No: 44199

1. Baskı

Şubat 2024

ISBN 978-625-6793-17-0

Bu kitabın bütün hakları İzmir Büyükşehir Belediyesi Yayınları'na aittir. Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntıların dışında yayımcının izni olmaksızın kitabın tamamı ya da bir kısmı hiçbir yolla çoğaltılamaz, dağıtılamaz ve yeniden elde edilmek üzere saklanamaz.

İzmir Büyükşehir Belediyesi Yayınları, **İzelman AŞ**'nin bir markasıdır.

İnsan Dünyadır

Minyatürlerle Yaşar Kemal'in Bütün Kitapları

Sergi Kataloğu

Figen Gürsoy

SUNUŞ

TUNÇ SOYER

İzmir Büyükşehir Belediye
Başkanı

İnsan Dünyadır, Minyatürlerle Yaşar Kemal'in Bütün Kitapları sergi kataloğunun İzBB Yayınları tarafından yayımlanması bizim için gurur kaynağı.

Büyük usta Yaşar Kemal'in kelimelerle dokuduğu Anadolu manzaraları, minyatür sanatının edebiyatla birleşmesiyle yeniden hayat buluyor.

Figen Gürsoy, el yazması kitapların ruhunu yansıtan minyatürleriyle, Yaşar Kemal'in eserlerini sanatseverlere bambaşka bir açıdan sunuyor.

Bu sergi, minyatür sanatının yalnızca tarihi bir miras olmadığının, aynı zamanda çağdaş bir ifade biçimi olarak da yaşayabileceğinin açık kanıtı.

Büyük usta Yaşar Kemal, Anadolu insanını, doğasını, kültürünü ve hikâyesini öylesine ustalıkla işlemiş ki onun her kitabı, bu toprakların vicdanını taşıyan ölümsüz bir esere dönüşmüş.

Figen Gürsoy'un eseri olan her minyatür de Yaşar Kemal'in anlattığı hikâyelerin renklerini, dokularını ve duygularını canlandırarak, okuyuculara ve izleyicilere yepyeni kapılar aralıyor.

Bu yolculuk, sanatçımızın titiz çalışmalarıyla görsel bir şölene dönüşüyor.

Bu sergi aynı zamanda, UNESCO'nun da tanıdığı minyatür sanatının, somut olmayan kültürel mirasımızın önemli bir parçası olduğunu hatırlatıyor.

Yaşar Kemal'in eserlerinden ilham alarak, ziyaretçilerimize umut ve güç sunan bu minyatür sergisi bir ilk.

Bu özgün sergi, 2021 yılında Kültür Bakanlığı tarafından Türk Minyatür Sanatının Kültürel Miras Taşıyıcısı olarak sanatçı kimliğini alan Figen Gürsoy'un dört yıllık emeği, sabrı ve tutkusunun ürünü.

Sergimiz, bu gurur verici mirası İzmir'in kalbine taşıyor. Biz de bu sergiye ev sahipliği yapmaktan büyük kıvanç duyuyoruz.

23 Ocak 2024

ÖNSÖZ

NURTEN ÜNVER

Kültür Bakanlığı Minyatür
Sanatçısı

Minyatür resim sanatının 8. ve 9. yüzyıllarda Uygur Türklerine dayandığını biliyoruz. Daha sonra minyatür sanatı Büyük Selçuklu, Anadolu Selçuklu ve Osmanlı döneminde değişerek ve gelişerek sürmüştür. Minyatür; el yazması kitapların metin içeriğini kitap sayfalarında kendine has üslubuyla resimle anlatma sanatıdır. Minyatür Osmanlı döneminin 700 yıllık iktidarında sultanların yaşayışları, devlet işleyişi, savaşlar, seferler, padişah portreleri, kıyafet albümleri, günlük yaşamlar, şenlikler, bilim, ilim, edebi ve dini konularda yapılmış olan kitaplarda; belge bırakmak, her şeyi hem yazıyla hem resimle kayıt altına almak gibi amaçlarla yapılmıştır.

Günümüz minyatür sanatçılarından, aynı zamanda hekim olan sevgili Figen Gürsoy'un minyatür dalındaki başarıları aşikârdır. Büyük gayretle yürüttüğü titiz çalışma ve araştırmaları sonunda kitaplaşarak okurla buluşmuştur.

Bu çalışmalardan ilki 16. yüzyılda Kanuni Sultan Süleyman'ın saray nakkaşı Matrakçı Nasuh'un *Menazilnâme* isimli eserinin yeniden çalışılmasıdır.

İkincisiyse 20. ve 21. yüzyılda yaşayan edebiyatımızın güçlü yazarı, Anadolu'muzun sevdalısı Yaşar Kemal'in 57 kitabının tamamını okuyarak her bir kitabın minyatür resmini yapmasıdır. Bir sayfada koca kitabın hepsini anlatmak çok büyük emek ve özenli çalışma gerektirir.

Figen Gürsoy büyük hayallerinden birini daha gerçekleştirmenin haklı gururunu yaşamaktadır.

Bu kitapta göreceğiniz, ilk defa yapılmış çok değerli çalışmalar; minyatür ruhuna uygun ve zamana belge bırakarak tamamlanmış eserlerdir.

Bu kitapta emeği geçen, basılmasına yol açan herkese teşekkür etmek hepimizin görevi olmalı.

Figen Gürsoy'un minyatür sanatına yaptığı bu hizmet çok kıymetlidir.

Sağ olun, var olun ve böyle eserler vermeye devam edin sayın hocam.

GİRİŞ

FİGEN GÜRSOY

İnsan Dünyadır Minyatürlerle Yaşar Kemal'in Bütün Kitapları

“Birtakım romanları resimlemek, dünya edebiyatının bir geleneğidir ya, çağımız genellikle bu işi unutmuşa benziyor. Bu güzel gelenek sürdürülebilseydi edebiyat için de, resim için de iyi olurdu. Kadim çağlardan bu yana, taa mağaralardan beriye, bu iki görkemli sanat birbirini tamamlamıştır. Birçok duvar resminin kaynakları eski destanlar, efsaneler, masallar, türkülerdir. Homeros’un İlyada’sı Odyseia’sı çağlar boyunca resimlere heykellere kaynaklık etmiştir. Çağımızda da, yoğun olaraktan, bu iki sanatın birbirini desteklemesi iyi olurdu. Bence eski zamanlardan bu yana, bu iki sanatın birleşmesi, bütünleşmesi boşuna değildir. Sebebi de ortadadır ve açık seçiktir.”

(Binbir Çiçekli Bahçe, 185)

Minyatür resimden “Kitap Resmi” olduğu için etkilendim. Matbaanın olmadığı dönemdeki el yazması kitapların resmi olup, zamanla kitaplardan ayrılmış olan minyatür resmi, bugün okuduğum kitapların minyatürlerini çalışarak yeniden kitaplara buluşturmaktan mutlu olmaktayım. Minyatür resim benim yaşama teşekkür edişim.

Ayrıca üzerinde doğup büyüdüğüm, beslendiğim, mayalandığım Anadolu’ya da teşekkür borçluyum.

Anadolu’yu, insanını, kültürünü, folklorunu, doğasını, iklimini, çiçeğini, bitkisini, duygusunu, tavrını en iyi yazmış yazar, bütün dünyanın tartışmasız kabulü ile Yaşar Kemal’dir.

Ve ben Yaşar Kemal'in bütün kitaplarını okuduktan sonra minyatür resimlerini çalışarak, bir yazarın bütün kitaplarının resimlenmesi içeriği ile tahminen dünyadaki ilk örneği olan bu minyatür resim serisinin aracılığıyla, Anadolu'ya, Yaşar Kemal'e, kitaplara ve Kitap Resmi Minyatür'e kendi dilimce teşekkür ediyorum.

Yaşar Kemal'in ardında bıraktığı 57 kitaptan oluşan hazinesi yaşamın içindeki iyi, doğru, güzel adına herşeye dair sevgi içermekte. İnsan, doğa, çocuk, kitap, sanat, bilim, kültür, folklor, edebiyat, şiir, roman, orman, yeryüzü, gökyüzü, çiçek, ağaç, bulut vb herşeyin sevgisini. Bu hazinede insana, insanlığa ait değerlerin korunması, yaşanması, yaşatılması, çoğaltılmasına dair bilgi var. Kendi deneyimimden biliyorum ki; bir Yaşar Kemal kitabını okuyanın dünyayı algısı, yaşama bakışı gelişir, farklılaşır. Ben Yaşar Kemal'in barış, umut ve sevgi içeren cümleleriyle iç dünyanın güçlendiğini duyumsuyorum.

Yaşar Kemal'in kitapları okuduğumda benim soyut dünyamdan geçerek başka bir somut gerçekliğe, minyatür resimlere dönüştüler. Tamamlanması yoğun bir çalışmayla toplam dört yıl süren bu özgün serinin, izleyecek olanlara Yaşar Kemal hazinesinden okuyarak beslenmek, aydınlanmak, umutlanmak, güçlenmek adına ilham verici olması dileğimdir.

Bu seriyi çalışma sürecimde güç veren desteği için Yaşar Kemal Vakfı Başkanı Sayın Ayşe Semiha Baban Gökçeli'ye, serginin gerçekleşmesindeki destekleri için İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Sayın Tunç Soyer'e ve ekibine, sosyal bağlantılar ve desteği için Sayın Nedim Atilla'ya, bu süreçte gelişen göz problemlerim için destek veren hekimlerime, yaşam ve minyatür yolculuğumdaki bütün öğretenlerime ve aileme çok teşekkür ederim.

Bu minyatür resimler serisi;

İzmir'e,

Yaşar Kemal ustanın 101. yaşına,

Türkiye Cumhuriyeti'nin 101. yılına,

Ebedi liderim Gazi Mustafa Kemal Atatürk'e,

İnsanlığın Kültür Mirasına,

armağan olsun.

İnsan Dünyadır

Minyatürlerle Yaşar Kemal'in Bütün Kitapları

Sergi Kataloğu

Ağacın Çürüğü

Yaşar Kemal ve logosu. Çakırdiken, geven diken, pampal, nergis eşliğinde.

Köy Enstitüleri. Binalarını inşa eden öğrenciler, tarlada çalışanlar, çadırları. Hasan Ali Yücel, İsmail Hakkı Tonguç, Sabahaddin Eyüboğlu. Daire içinde Homeros, Yunus Emre, Pir Sultan Abdal, Dadaloğlu, Ahmed Yesevi, Nasreddin Hoca, Mimar Sinan, Hacı Bektaş Veli, Nâzım Hikmet, Âşık Veysel ve Karacaoğlu.

Yaşlı biriyle evlendirilen bir kız çocuğu, çöpten yiyen aç insan, sepet ile tarlasının toprağını taşıyan Karadeniz kadınları, sabana öküzle birlikte sürülen kadın, karda yalınayak yürüyen yoksul, okuduğu için her bir saç telinin yılan olup boynuna sarıldığına inanılan kadın, orman yangınları, Âşık Veysel'in yakılan bağlaması, kitapların yakılması atom bombası, kuraklık, soyularak onlarca el tarafından taciz edilen kadın, karnından bıçaklanan hamile kadın, aynı kadını seven iki erkeğin horoz dövüşürmesi, yobaz ve ağa, 6. Filo'dan Amerikan uçak gemisi Shangri-La, kölelik. Propaganda sanılan yanlışlar; Mehmed'in H si, tavlada kırmızı pullar, Eflatun'un bir koyu tonunun kızıl olması iddiası, Kübizm'deki İZM vb.

Kerem ile Aslı, Ferhat ile Şirin.

Ağacı çürüten özündeki kurt. İnsanı çürüten yüreğindeki kurt, yani işkence ve jurnal.

Ağıtlar

Genç Yaşar Kemal, Hemite Kalesi civarı Toros köylerinde dolaşarak ve kadınlardan ağıtları derleyerek, yitebilecek olanla yarışır, ölüme karşı kavgaya tutuşur adeta. Buruşuk sarı kâğıtlara yazar notlarını. Dolaşmaktan ayakkabıları yıpranan Yaşar Kemal derlediği ağıtları Adana'da olan Abidin Dino'ya getirir, verir.

Adana'daki Taş köprü ve Varna Köprüsü.

Ağıt. Kilim üzerinde ağıt yakan kadınlar. Ölen ortada. Giysilerine sarılarak ağıt yakılmakta.

İki ağıt...

Vay Anam Kurasına giden 1915' liler Ağdı.

Toros yaylalarına göçenlerin yolculuğunda, devenin üstündeki beşik bir ağacın dalına takılınca yırtıcı kuşun bebeğin gözünü çıkarması. Bu olayı gelenek gereği konuşması yasaklanmış annenin söyleyememesinin çaresizliği. Bebek Ağdı.

Ağrı Dağı Efsanesi

Ağrı Dağı'ndaki Küp Gölü, çevresindeki kayalıklar ve kaval çalan çobanlar.

Ahmed'in evinin önüne Mahmut Han'ın sarayından bir at gelir, Sofi Ahmed'e " Bu at sana Hak Yadigârıdır" der. Mahmut Han'ın zalim yönetiminde Ahmed ve Sofi sarayın zindanına atılır. Zindanda kaval çalıp, kınalı keklik beslerler. Mahmud Han'ın kızı Gülbahar kavalının sesine ve Ahmed'e âşık olur, Ahmed'in ve Sofi'nin idam edilmemesi için Demirci, Hüso ve Kervan Şeyhi'nden yardım ister. Ahmed Hani Türbesi'ne gidip dua eder. Zindancıbaşı Memo âşık olduğu Gülbahar'ın verdiği bir saç tutamına karşın Ahmed ve Sofi'yi zindandan çıkarıp, kaleden kendini atıp intihar eder. Gülbahar da zindana atılınca halk saraya yürür, Gülbahar'ı zindandan çıkarır. Ahmed gece Gülbahar ile arasına yalın kılıç koyar. Mahmut Han, "Ahmed, Ağrı'nın başında üç gün içinde ateş yakarsa kızı vereceğim" der. Ağrı'nın başındaki ateşin yeryüzünün merkezindeki ateş ile bağlantılı olduğu ve bundan almak isteyenleri Ağrı'nın taşa çevirdiği söylencesi var. Ahmed'in yakacağı ateşi halk bekler. Ateşi yakan Ahmed Gülbahar'ı alarak Küp Gölü'nün yanına getirir. "Beni zindandan çıkarmak için Memo'ya saçının telini verdin mi?" diye sorar ve göle atlayarak intihar eder.

Akçasaz'ın Ağaları 1

Demirciler Çarşısı Cinayeti

Akçasaz Bataklığı. Toz direkleri. Savrunsuyu bataklığa akmakta. Bataklığın ortasındaki toprak alanda huğ ev, pamuk, ayçiçeği, ekin tarlaları. Çepeçevre nergisler.

Sarıoğlu Derviş Bey'in konağı sarı yağmur altında. Konakta Derviş Bey belinde silahı ile odada saklanmakta. Kum torbaları ile güvenlik sağlamış.

Mustafa Akyollu Çiftliği. Oğlu Memet Ali'nin aldığı traktörler. Anne Karakız Hatun evin önündeki çardak altında beklemekte.

Hemite kalesi ve Anavarza kayalıkları.

Derviş Bey atı, elinde kamçısı, siyah çizmesi, mavi çuha şalvarı, kenarı sırma işli pantolonu, yakasız mintanı ve kuşağı, boz maşlahı ile yolda.

Mustafa Bey saklandığı yerde karıncalar ile meşgul. Anavarza kayalıklarında Derviş Bey, çırlıçıplak soyulan elleri ayakları bağlı Mustafa Bey'e tabancasını doğrultmuş ama öldürmüyor. Bir ata çırlıçıplak bağlayıp çiftliğe götürüyor. Bunu gören Karakız Hatun atına atlayıp Derviş Bey'in oğlu İbrahim'i öldürüyor.

Karşılıklı öldürmeler sürüyor.

Kasabadaki demirci ustası da işliğinde öldürülmüş, örsünün üstüne düşmüş halde.

